

PŘEMÝŠLEJ! LUŠTI! ODHADUJ!

Interaktivní pracovní listy
Věk 11–15 let

ArchaeoCentrum
bayern-böhmen
čechy-bavorsko

PaedDr. Helena Východská
Plzeň 2018

Evropská unie

Evropský fond
pro regionální rozvoj

Europäische Union

Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung

Cíl EÚS
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014–2020

Ziel ETZ
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
2014 – 2020 (INTERREG V)

Pracovní listy byly vydány v rámci projektu č. 78 „ArchaeoCentrum Čechy-Bavorsko“. Projekt č. 78 „ArchaeoCentrum Čechy-Bavorsko“ byl podpořen Evropskou unií z „Evropského fondu pro regionální rozvoj“ v programu Cíl EÚS Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2014-2020.

Odborná recenze:

doc. PhDr. Pavel Vařeka, Ph.D.

Stefan Wolters, MA

Dr. Julia Gräf

Překlad do německého jazyka:

Sven Dietrich

© Helena Východská, 2018

© ArchaeoCentrum Čechy-Bavorsko

© viaCentrum s.r.o., 2018

ISBN 978-80-87646-17-5

Vítej v Bärnau!

Jsme moc rádi, že ses rozhodl(a) přijet za minulostí právě k nám do Bärnau. Když jsi přicestoval(a) až sem, je jasné, že tě zajímá dávné, záhadné a tak nekonečně zajímavé období zvané STŘEDOVĚK. A právě pro tebe jsme tedy připravili tento sešit. Najdeš v něm zajímavé hry a úkoly o tom, jak žili naši předkové od 7. do 13. století. Můžeš si z nich vybírat nebo je zkusit zvládnout všechny. Některé ti pomůžou vzpomenout si, co víš o středověku ze školy nebo z vlastní četby, v jiných budeš muset zapřemýšlet, kombinovat a odhadovat.

Jak pěstovat plodiny? Jak si utkat a ušít oděv? Jak rozdělat oheň? Jak si upéct chleba? Čím si okořenit polévku? Jak se bránit proti nepřátelům? Nač ztrácet čas?!? Začni hned!

Vejdí do našeho parku, prohlížej, zkoumej a jestli chceš, tak vyzkoušej všechno, co jsme pro tebe připravili ve středověkých chýších a dílnách. Pak už můžeš vzít tento sešit a vzpomínat, přemýšlet, luštit, vymýšlet, odhadovat, zkoušet...

Dnes vůbec nevadí, když nebude všechno na výbornou!

Pěkně se bav!

**MOJE JMÉNO
V 21. STOLETÍ:**

**MOJE JMÉNO
VE STŘEDOVĚKU:**

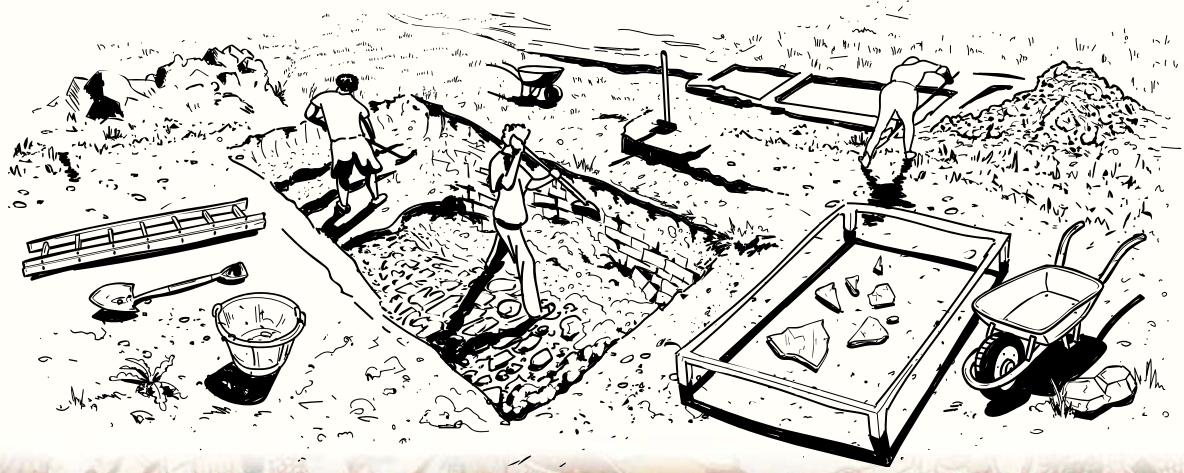

Co dokáže archeolog?

Archeologové hledají v zemi pozůstatky dávné činnosti člověka. Nalezené předměty k nám „promlouvají“ a vyprávějí příběhy z minulosti. Můžeme se z nich dozvědět mnohé o životě našich předků, na některé otázky se však odpověď již nikdy nedozvíme. Co myslíš? Na co může archeolog odpovědět a na co ne?

ARCHEOLOG MŮŽE:	ANO - NE
SLEPIT ROZBITOU PRAVĚKOU SOŠKU	
SESTAVIT KOSTRU DÁVNO ZEMŘELÉHO ČLOVĚKA	
URČIT, JAKÉ BYLO JMÉNO A PŘEZDÍVKA TOHOTO ČLOVĚKA	
REKONSTRUOVAT ŘEČ, KTEROU MLUVIL SE SVÝMI DRUHY	
ZJISTIT, JAKÉ JÍDLO SI PŘIPRAVOVAL	
ZJISTIT, Z JAKÝCH NÁDOB JEDL	
URČIT, ZDA KOSTRA PATŘILA ŽENĚ NEBO MUŽI	
ZJISTIT, CO NOSIL NA SOBĚ	
ROZPOZNAT, ZDA BYL HODNÝ NEBO ZLÝ	

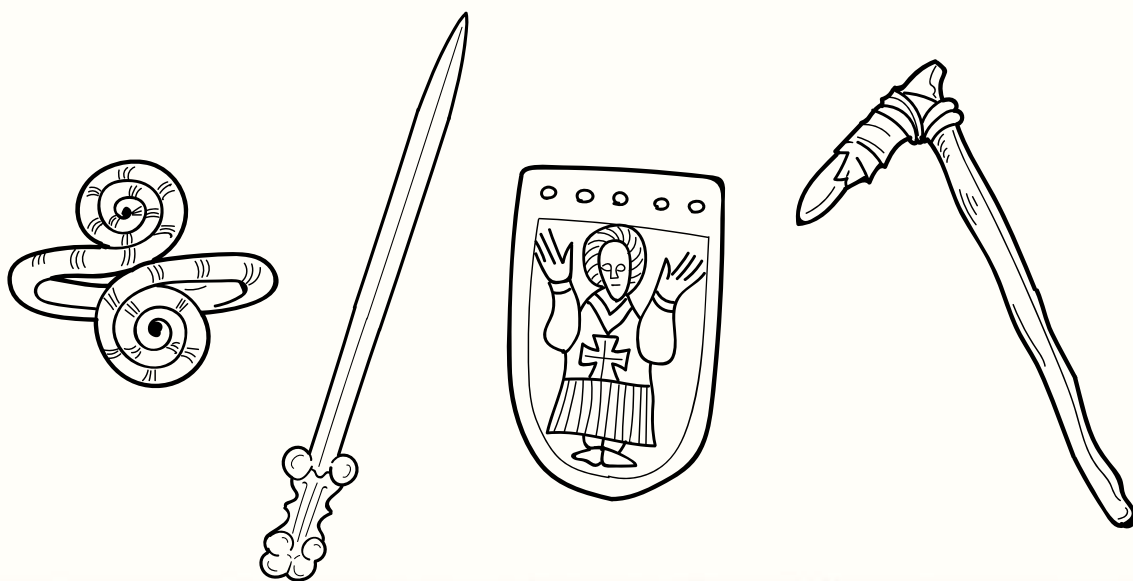

Tak jak to vlastně jde po sobě?

Archeologové našli při vykopávkách různé předměty. Při převozu se jim bohužel pomíchaly. Pomoz jim seřadit tyto lidské výrobky podle toho, v jakém pořadí byly pravděpodobně v minulosti vyrobeny. Jak podle tebe budou seřazeny do vitrín v muzeu?

1. MĚDĚNÝ NÁRAMEK	1.
2. HŘEBEN Z UMĚLÉ HMOTY	2.
3. ŽELEZNÁ BŘITVA	3.
4. DŘEVĚNÁ SKŘÍŇ NA ŠATY	4.
5. BRONZOVÝ NŮŽ	5.
6. MÍSA Z PÁLENÉ HLÍNY	6.
7. TIŠTĚNÁ KNIHA	7.
8. KAMENNÝ HROT ŠÍPU	8.

Pomíchané kartičky

Před otevřením středověkého areálu v Bärnau byly připraveny na malých kartičkách popisky k chýším a všem stavbám. Papírové kartičky se však pomíchaly s jiným projektem. Teď je třeba vybrat, které patří do naší vesnice a které ne. Dokážeš to?

- SKLENÍK
- LEPENICE
- ROUBENÝ DŮM
- DŘEVĚNÝ KOSTEL
- GARÁŽE
- HOSTINEC
- BYLINKOVÁ ZAHRÁDKA
- DLOUHÝ DŮM
- MOTTA
- KANALIZACE
- KOVÁRNA

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

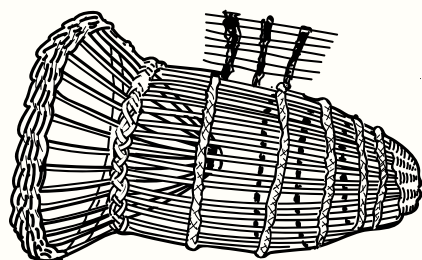
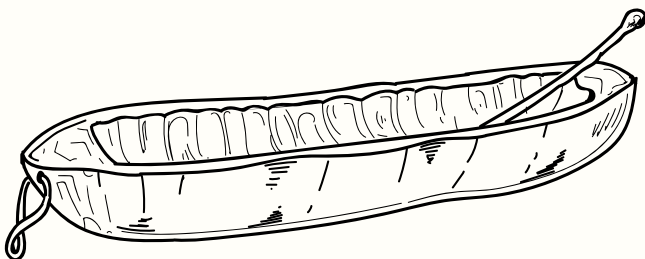

Ano nebo Ne?

Je to jednoduché! Některá z tvrzení jsou pravdivá a některá lžou. Rozhodni se! Jestli víš správné řešení z hlavy, je to skvělé... Nevíš? Třeba najdeš odpověď při prohlídce našeho parku!

TVRZENÍ	ANO - NE
Monoxyl je loď vydlabaná z jednoho kusu dřeva.	
Slované zpočátku uctívali mnoho bohů.	
Lidé ve středověku stavěli své domy ze dřeva a z betonu.	
Slované loví ryby nejčastěji do lněných sítí.	
Bronz je slitinou zlata a cínu.	
Pro výrobu chleba jsou nejdůležitější obiloviny.	
Experimentální archeologie je název počítačové hry.	
Velkým hliněným nádobám říkáme zásobnice.	
Slované pěstovali především pšenici, žito, hrách a len.	
Slované pěstovali meruňky, broskve a melouny.	
Pro úspěšné zemědělství je zapotřebí suché podnebí.	
Slovanský bůh se čtyřmi tvářemi se jmenuje Svantovít.	
V chýších Slované svítili elektrickým proudem.	

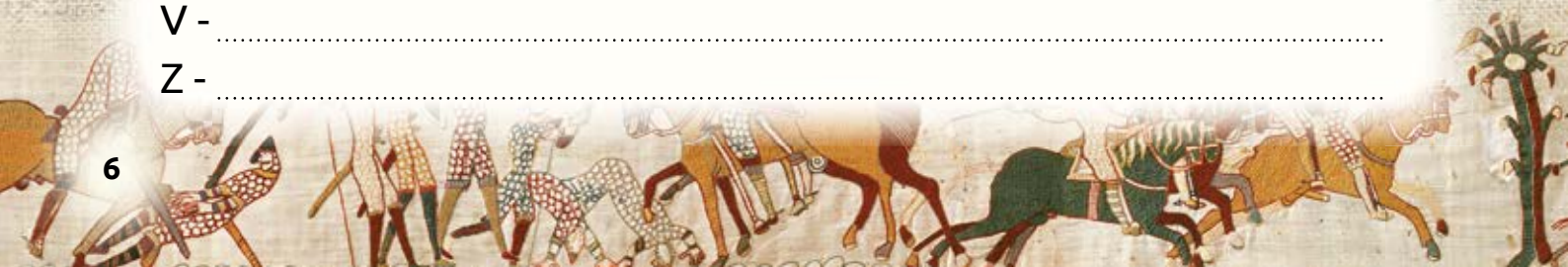

Středověká abeceda

Umíš abecedu! Ano? To je dobře! Ale tak lehké to nebude. Vzpomínej na jakékoli slovo, které se týká středověku... Napiš ke každému písmenu abecedy alespoň jedno. Nemusí být jen středověké, ale se životem ve středověku by mělo souviset. Tu souvislost bys měl umět dokázat.

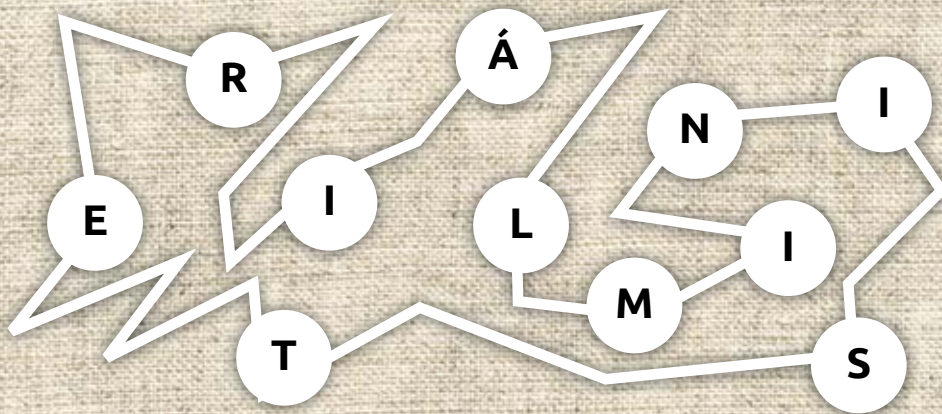
- A - *archeologie, archeoskanzen,*
- B - *bojovníci, Bavorsko, Bärnau,*
- C - *císař, cep,*
- D -
- E -
- F -
- G -
- H -
- Ch -
- I -
- J -
- K - *král, keramika, kovy, Karel IV.,*
- L -
- M -
- N -
- O -
- P -
- R -
- S -
- T -
- U -
- V -
- Z -

Labyrint

V tomto labyrintu se vyznáš jenom tehdy, najdeš-li počáteční písmeno celého slova. Ve středověku se tak říkalo člověku důležitému pro celý kraj.

Co ses dozvěděl(a) v muzeu o tomto člověku? Doplň do textu správné údaje. Pomůže ti k tomu tabulka, ze které můžeš vybírat.

Takto nazývaný člověk vykonával funkci speciálního _____.

Pro vzdáleného vládce zajišťoval _____ nad určitým územím.

Měl na starosti různé administrativní záznamy a výběr _____.

Musel ovládat _____, _____ a _____.

V době míru dohlížel na pořádek a řešil také _____.

V době války organizoval _____ vesnice.

**ČTENÍ, PSANÍ A POČÍTÁNÍ – SOUDNÍ SPORY –
KONTROLU – OBRANU – ÚŘEDNÍKA – DANÍ**

Na středověkém trhu

Na jeden den ses ocitl(a) ve 13. století na středověkém trhu v Bärnau. Ve vesnici se právě koná trh. Co z nabídnutého zboží by se v té době skutečně dalo koupit?

A ještě to zkus bez obrázků. Jaké další zboží bys našel u obchodníka ve 13. století? Co se ti hodí, třeba podtrhni.

KERAMICKÉ DŽBÁNY NA PŠENICI, PLÁTNO, BRONZOVÉ SPONY, VLNĚNOU LÁTKU, BANÁNY, ZLATÉ ŠPERKY, NÁRAMKOVÉ HODINKY, MED, ŽELEZNÉ JEHLY, DEŠTNÍK, KOŽEŠINU Z VLKA, KOŽENÝ OPASEK, PAPIROVÝ POHÁREK NA VODU, MĚDĚNOU BŘITVU, SLAMĚNOU ROHOŽ, TUŽKU

Slavnostní oběd ve vesnici Bärnau

Do Bärnau má přijet významný šlechtic! Obyvatelé chtějí svému hostu připravit dobrý oběd a pohostit jej. Před tisíci lety ale nebyl tak velký výběr jako dnes. Co bylo tehdy možné připravit?

cibulačka	sele na rožni
zelná polévka s houbami	plněný paprikový lusk
lívance s kakaem a vanilkou	pikantní fazole
jehněčí uzenky s pšeničnou plackou	kapr na medu
vepřové maso v mrkvi	krémový dort s hruškami a kiwi
uleželý kozí sýr	uzený úhoř
krůtí prsa s bramborovou kaší	rajská omáčka s knedlíkem
uzené skopové s žitným chlebem	sušená jablka
kuřecí steak s ananasem	káva
	ovocný čaj

Trocha matematiky v historii - římsky nebo arabsky?

Letopočty se zapisují různě - buď Arabskými, nebo Římskými číslicemi. Stojí za to se oba systémy naučit, celý život se s nimi budeš setkávat. Zkus přepsat letopočty z Arabských do Římských číslic a naopak.

ARABSKY

ŘÍMSKY?

ŘÍMSKY

ARABSKY?

5. století

8. století

10. století

13. století

16. století

19. století

XI. století

VII. století

XIV. století

IV. století

XVII. století

XXI. století

ŽE NEUMÍŠ ŘÍMSKÉ ČÍSLICE?

I	1
V	5
X	10
L	50
C	100
D	500
M	1 000

Tady je jedna užitečná pomůcka...
Nauč se ji a nikdy už nebudeš váhat,
jak jdou římské číslice za sebou:

**„Ivan Vedl Xenii Lesní
Cestou Do Města“**

Proč?

Dějiny nám dávají spoustu odpovědí na naše otázky.
Zdaleka to nejsou jen otázky: kdy a kde?
Je to především odpověď na otázku: proč? Zkus to!

Proč známe mnoho podrobností ze života lidí z doby před tisíci lety, i když nám o sobě nezanechali žádné písemné zprávy?

Protože

Rozhlédni se kolem. Proč bylo toto území pro Slované a pro Germány výhodné k založení vesnice a k životu?

Protože

Lidem po miliony let stačil k životu lov a sběr plodin.
Proč lidé raději zvolili zemědělství - těžkou každodenní práci na poli a starost o zvířata?

Protože

Proč byl kovář nejváženějším a také nejbohatším řemeslníkem ve vesnici?

Protože

Svá obydlí museli lidé ve středověku občas opustit. Vymysli alespoň 2 důvody, proč se vesničané rozhodli odejít jinam?

Protože

Protože

Co sem nepatří?

V rámečcích jsou vždy čtyři důležité pojmy. Tři z nich spolu souvisejí, ale jeden k nim nepatří. Najdeš, který to je? Vyber z každé čtveřice vždy jeden. A ještě něco... řešení mohou být různá. Důležité je, abys svůj výběr uměl(a) vysvětlit.

RADLICE
DÝKA
MOTYKA
SRP

DAŽBOG
SVANTOVÍT
MOTTA
PERUN

HRNČÍŘSTVÍ
TKALCOVSTVÍ
KOVÁŘSTVÍ
SKLÁŘSTVÍ

ČOČKA
PŠENICE
ŽITO
OVES

LEN
HRNČÍŘSKÝ KRUH
VLNA
KONOPI

UDICE
SÍŤE
LUKY A ŠÍPY
VRŠE

PŘEMÝŠLEJ! LUŠTI! ODHADUJ!

Interaktivní pracovní listy
Věk 11–15 let

autorka: PaedDr. Helena Východská

pro ArchaeoCentrum Čechy-Bavorsko Bärnau
vydalo nakladatelství viaCentrum s.r.o.
Strašnická 15, 102 00, Praha 10
v Praze 2018

sazba a grafické práce: Michal Kratochvíl, mkgrafika.cz

ISBN 978-80-87646-17-5

Evropská unie
Evropský fond
pro regionální rozvoj

Europäische Union
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung

Cíl EÚS
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014–2020

Ziel ETZ
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
2014–2020 (INTERREG V)